

สรุปผลการประชุมวุฒิสภา
ครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)
วันจันทร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

โดย สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

วันจันทร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมวุฒิสภา อาคารรัฐสภา (เกียกกาย) ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานวุฒิสภา เป็นประธานของที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) โดยมี พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง และนายศุภชัย สมเจริญ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง ผลัดเปลี่ยนทำหน้าที่ประธานของที่ประชุม เมื่อครบองค์ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุมได้เปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระ สรุปผลการประชุมได้ ดังนี้

(๑) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม

จำนวน ๓ เรื่อง

ประธานของที่ประชุมได้แจ้งเรื่องที่ปรากฏในระเบียบวาระการประชุม จำนวน ๒ เรื่อง ดังนี้
ด้วยมีพระบรมราชโองการประกาศแต่งตั้ง นายทรงศักดิ์ สายเชื้อ เป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน

๑.๑ รับทราบรายงานสรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการปกครองท้องถิ่น (เมษายน ๒๕๖๓ - กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔) ฉบับที่ ๒

๑.๒ รับทราบสรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ ปีที่ ๑ (ตุลาคม ๒๕๖๒ - กันยายน ๒๕๖๓)

นอกจากนี้ ที่ประชุมได้แจ้งเรื่องที่ไม่ปรากฏในระเบียบวาระการประชุม จำนวน ๑ เรื่อง ดังนี้

- รับทราบเหตุขัดข้องที่ไม่อาจบรรจุกระทู้ถามเข้าระเบียบวาระการประชุมภายในกำหนดเวลา ๑๕ วัน ตามข้อบังคับ ข้อ ๑๖๐ จำนวน ๓ กระทู้ ดังนี้

๑) กระทู้ถาม เรื่อง ปัญหาสายไฟสายสื่อสารบนเสาไฟฟ้าที่รกรุงรังที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ เป็นผู้ตั้งถาม ถามรัฐมนตรี

๒) กระทู้ถาม เรื่อง แนวทางการส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้เรียนรู้และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ เป็นผู้ตั้งถาม ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

๓) กระทู้ถาม เรื่อง การปกป้องเด็กและเยาวชนจากการประกอบกิจการเกม และการจัดเรตติ้งเกม นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ เป็นผู้ตั้งถาม ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

ที่ประชุมรับทราบ

(๒) รับรองรายงานการประชุม

รับรองรายงานการประชุมวุฒิสภา

ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันจันทร์ที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๔

ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

ครั้งที่ ๑๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันจันทร์ที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๔

ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุมทั้ง ๓ ครั้ง โดยไม่มีการแก้ไข

(๓) กระตุ่ถาม

(ไม่มี)

เรื่องด่วน

จำนวน ๒ เรื่อง

๑. ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว
(วุฒิสภาต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๖๐ วัน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ นับตั้งแต่วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔)

ผลการพิจารณา

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ของที่ประชุมวุฒิสภา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายสินิตย์ เลิศไกร) และผู้แทนกรมทรัพย์สินทางปัญญา (นายวุฒิไกร ลีวีระพันธ์ นางสาวจิตติมา ศรีถาวร และนางสาวแววดาว ดำรงผล) ได้เข้าร่วมประชุม โดยหลังจากเลขาธิการวุฒิสภาอ่านบันทึกหลักการและเหตุผลเสนอต่อที่ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุมได้อนุญาตให้คณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำวุฒิสภา ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภามอบหมายให้พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติตามข้อบังคับ ข้อ ๑๑๙ จำนวน ๔ คณะ แลกผลการศึกษาต่อที่ประชุม ดังนี้

๑. คณะกรรมการการพาณิชย์และการอุตสาหกรรม (นางสาววิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง) แลกผลการศึกษากร่างพระราชบัญญัติ สรุปได้ว่า คณะกรรมการเห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเพราะจะเป็นการเพิ่มโอกาสทางการค้าและการลงทุนของประเทศไทย เนื่องจากที่ผ่านมากฎหมายด้านลิขสิทธิ์ของประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการแก้ไขปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ ทำให้นักลงทุนบางส่วนไม่กล้าเข้ามาลงทุนในประเทศไทย นอกจากนี้ เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวยังมีสาระสำคัญครบถ้วนที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต โดยมีการนำระบบ Notice and Takedown มาใช้ และกำหนดให้มีการดำเนินการเพื่อหยุดการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตที่ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งจะทำให้ประเทศไทยสามารถอนุวัติเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO Copyright Treaty) อย่างไรก็ตาม ควรมีการพิจารณาปรับปรุงมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และลิขสิทธิ์ (Creative and Copyright Industry) ให้มีประสิทธิภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีด้วยเช่นเดียวกัน โดยประเทศไทยจำเป็นต้องเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญานักแสดงและสิ่งบันทึกเสียงขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO Performances and Phonograms Treaty) ซึ่งว่าด้วยการคุ้มครองนักแสดงและผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงบนสื่อดิจิทัลและ

อินเทอร์เน็ต ตามพันธกรณีที่ได้ตกลงไว้ภายใต้ความตกลง RCEP (Regional Comprehensive Economic Partnership) นอกจากนี้ เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาในวาระที่สามของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว พบว่า ได้มีการบัญญัติบทยกเว้นความรับผิดของผู้ให้บริการไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ จากเดิมกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรองซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมง่ายกว่าพระราชบัญญัติ แม้บทบัญญัติดังกล่าวจะมีความชัดเจนมากขึ้น แต่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมทั้งรูปแบบของผู้ให้บริการมีความหลากหลายมากขึ้น กระทรวงพาณิชย์จึงต้องติดตามตรวจสอบอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับความเป็นธรรม

๒. คณะกรรมาธิการการกฎหมาย การยุติธรรม และการตำรวจ (นางสาวปิยฉุภฎฐ์ วันเฉลิม รองโฆษกคณะกรรมาธิการ) แถลงผลการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติ สรุปได้ว่า คณะกรรมาธิการมีข้อสังเกตในภาพรวมว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และสอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งสอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์บนระบบหรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการเพียงบางส่วน การนำออกหรือการระงับการเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์อาจกระทบถึงข้อมูลในส่วนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์บนระบบหรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการเพียงบางส่วน แต่ไม่สามารถนำออกหรือการระงับการเข้าถึงเพียงบางส่วนนั้นได้ จะมีวิธีการนำออกหรือการระงับการเข้าถึงอย่างไร เพื่อไม่ให้กระทบข้อมูลคอมพิวเตอร์ในส่วนที่มีได้มีความเกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์และจะมีหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองหรือเยียวยาความเสียหายอย่างไร นอกจากนี้ ลิขสิทธิ์เป็นเรื่องระหว่างเอกชนสองฝ่ายซึ่งสามารถตกลงหรือยอมความกันได้ แต่ถ้ากรณีกระทบต่อความปลอดภัยสาธารณะหรือกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหลักไม่ให้ยอมความกันได้ เพื่อช่วยปกป้องสังคมหรือประโยชน์สาธารณะ

กรมทรัพย์สินทางปัญญาควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลลิขสิทธิ์ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าใจและเข้าถึงข้อมูลลิขสิทธิ์เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากขึ้น รวมถึงเพื่อให้ภาครัฐและภาคเอกชนสามารถวางแผนในการดำเนินงานอันมีลิขสิทธิ์ที่จะหมดอายุความคุ้มครองมาใช้ประโยชน์หรือสร้างสรรค์เป็นผลงานชิ้นใหม่เพื่อให้ตรงกับความต้องการอุปโภคบริโภคที่หลากหลายของประชาชน รวมทั้งควรสนับสนุนให้เกิดการนำทรัพย์สินทางปัญญาอื่นที่จะหมดอายุการคุ้มครองมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วย สำหรับในส่วนของการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงสิทธิของประชาชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ ควรมีแนวทางหรือแนวปฏิบัติที่เคร่งครัดเกี่ยวกับการตรวจสอบตัวแทนผู้ได้รับมอบอำนาจในการดำเนินคดีและการตรวจสอบพยานหลักฐานเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ให้ชัดเจน เพื่อแก้ไขปัญหาการบังคับสิทธิโดยมิชอบหรือโดยไม่สุจริตของเจ้าของลิขสิทธิ์ รวมทั้งควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม (Fair Use) ให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถดำเนินงานอันมีลิขสิทธิ์ไปได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายและเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

นอกจากนี้ คณะกรรมาธิการมีข้อสังเกตในเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมเหตุผลตามบันทึกประกอบร่างพระราชบัญญัติเพื่อให้การคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์

มีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคและสภาพสังคมในปัจจุบัน โดยไม่ควรจำกัดเฉพาะแต่เพียงเพื่อที่จะเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO Copyright Treaty : WCT) เท่านั้น อีกทั้งกรมทรัพย์สินทางปัญญาควรกำหนดเฉพาะหลักการสำคัญไว้ในพระราชบัญญัติและกำหนดหลักเกณฑ์ที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคตหรือที่เป็นรายละเอียดทางเทคนิคของเทคโนโลยีไว้ในอนุบัญญัติ เพื่อให้สามารถแก้ไขเพิ่มเติมตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้ รวมทั้งเห็นว่า ควรมีการแก้ไขการใช้ถ้อยคำบางประการในร่างพระราชบัญญัติเพื่อให้มีความชัดเจนและไม่เกิดปัญหาในการตีความ อีกทั้งกรณีที่กฎหมายกำหนดให้แจ้งการแจ้งเตือนที่ต้องทำเป็นหนังสือนั้น ควรระบุให้หมายความรวมถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือลายลักษณ์อักษรอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ใช่เฉพาะเป็นหนังสือในความหมายทั่วไป นอกจากนี้ การที่กฎหมายกำหนดให้เจ้าพนักงานจำเป็นต้องแสดงหลักฐานตามสมควรเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น การแสดงหลักฐานตามสมควรดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดแนวทางหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปอย่างเหมาะสม ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และเพื่อป้องกันการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยต้องคำนึงถึงเรื่องสิทธิส่วนบุคคลและข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสำคัญด้วย รวมถึงควรพิจารณาแก้ไขอัตราโทษขั้นต่ำในบทกำหนดโทษเรื่องอื่น ๆ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้กฎหมายมีความสอดคล้องกันทั้งฉบับ

๓. คณะกรรมการการต่างประเทศ (พลเอก นาวิณ ดำริกาญจน์ รองโฆษกคณะกรรมการการคนที่หนึ่ง) แลกผลการศึกษาการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ สรุปได้ว่า คณะกรรมการเห็นด้วยกับการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมทั้งมีข้อสังเกตว่า กฎหมายฉบับดังกล่าวตราขึ้นเพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างประเทศ ซึ่งแต่ละประเทศต้องไปดำเนินการเพื่อออกกฎหมายภายในรองรับ เพื่อให้ทุกประเทศที่ทำความตกลงได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียมกัน โดยปัจจุบันพบว่าประเทศไทยเป็นประเทศแรกและเป็นประเทศเดียวที่มีการตรากฎหมายฉบับนี้ และหากพิจารณาถึงเนื้อหาของสนธิสัญญา WCT ซึ่งกล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับเอกสิทธิ์ทั่วไป คอมพิวเตอร์ โปรแกรม การประมวลผล และ Data ในเชิงพาณิชย์โดยเฉพาะนั้น ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายภายในรองรับ จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาดังกล่าว นอกจากนี้ ยังไม่พบว่ามีบทบัญญัติในมาตราใดขัดแย้งกับสนธิสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO Copyright Treaty: WCT) ที่ไทยจะเข้าเป็นภาคี โดยเฉพาะในร่างมาตราที่ได้กำหนดให้ลิขสิทธิ์เกี่ยวกับสัตตัตถุ์ที่มีอายุ ๕๐ ปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานขึ้นซึ่งสอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญา แต่อย่างไรก็ตาม กระบวนการในการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังมีข้อโต้แย้งจากฝ่ายที่เสียผลประโยชน์ว่าไม่ค่อยจะได้รับโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งยังมีประเด็นคำถามและข้อสงสัยที่ยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจนจากกรมทรัพย์สินทางปัญญา

๔. คณะกรรมการการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการโทรคมนาคม (นายนิพนธ์ นาคสมภพ โฆษกคณะกรรมการการ) แลกผลการศึกษาการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสรุปได้ว่า คณะกรรมการเห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่) พ.ศ. .... ซึ่งได้เพิ่มเติมกระบวนการระงับการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตที่เรียกว่า ระบบแจ้งเตือนให้ลบข้อมูลหรือเนื้อหาที่ละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจากเป็นวิธีการสากลที่ใช้ในหลายประเทศทั่วโลก อย่างไรก็ตาม

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดบทเฉพาะกาลเรื่องข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ให้บริการไว้ในร่างมาตรา ๑๖ แต่ไม่ได้ระบุบทเฉพาะกาลสำหรับกรณีการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติเกี่ยวกับการละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยี อันได้แก่ การกระทำด้วยประการใด ๆ ที่ได้ดำเนินการไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและยังไม่ถึงที่สุด ให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งการไม่กำหนดเฉพาะกาลรองรับไว้อาจส่งผลให้เกิดการตีความกฎหมายในภายหลัง อีกทั้งการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายฉบับนี้ควรต้องมีการรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวางและทั่วถึงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ และประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่ออุตสาหกรรมดิจิทัลในประเทศไทย งานอันมีลิขสิทธิ์ของคนไทย และการส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมของผู้ประกอบการไทย นอกจากนี้ การที่มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้กำหนดให้บทนิยามคำว่า “การโฆษณา” หมายความว่า การนำสำเนาจำลองของงานไม่ว่าในรูปหรือลักษณะอย่างใดที่สร้างขึ้นโดยความยินยอมของผู้สร้างสรรค์ออกจำหน่าย โดยสำเนาจำลองนั้นมีปรากฏต่อสาธารณชนเป็นจำนวนมากพอสมควรตามสภาพของงานนั้น แต่ทั้งนี้ไม่หมายความรวมถึง การแสดงหรือการทำให้ปรากฏซึ่งนาฏกรรม ดนตรีกรรม หรือภาพยนตร์ การบรรยาย ... ฯลฯ... นั้น คณะกรรมาธิการเห็นว่า ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยตัดคำว่า “เป็นจำนวนมากพอสมควรตามสภาพของงานนั้น” ออก เนื่องจากจะทำให้การโฆษณาที่เผยแพร่สาธารณชนมีผลทันที โดยไม่ต้องรอให้สำเนาจำลองนั้นมีปรากฏต่อสาธารณชนเป็นจำนวนมาก รวมทั้งควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจหรือการให้บริการเทคโนโลยีที่มีนวัตกรรมใหม่ออกมาให้บริการ เช่น บริการที่ผสมผสานโลกจริงและโลกเสมือนเข้าด้วยกัน (Augmented Reality) เพื่อให้การปรับปรุงกฎหมายครอบคลุม รองรับ และไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเทคโนโลยีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ หมวด ๘ ได้มีบทกำหนดโทษทางอาญาไว้ ซึ่งเป็นช่องทางในการข่มขู่เรียกเงินเพื่อแลกกับการไม่ดำเนินคดี โดยเฉพาะกับผู้ประกอบการร้านอาหารหรือร้านค้ารายย่อย จึงควรมีการศึกษาทบทวนเพื่อให้คดีลิขสิทธิ์เป็นคดีทางแพ่ง โดยเปรียบเทียบกับแนวทางของต่างประเทศ นอกจากนี้ ควรให้มีการจัดแรงงานอันมีลิขสิทธิ์ของต่างชาติและประกาศให้ทราบ รวมทั้งเก็บข้อมูลเพื่อการสืบค้นและเป็นหลักฐานอันเชื่อถือได้ในการคุ้มครองสิทธิในการดำเนินคดี และกรมทรัพย์สินทางปัญญาควรดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก่อนมีผลบังคับใช้ โดยเผยแพร่สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติและอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องแก่ประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

จากนั้น ประธานของที่ประชุมได้อนุญาตให้สมาชิกวุฒิสภาอภิปรายแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งตั้งข้อสังเกตและซักถามในประเด็นต่าง ๆ สรุปได้ว่า งานอันมีลิขสิทธิ์ที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัลซึ่งคนบางกลุ่มเข้าถึงได้ยาก ได้มีการสร้างเทคโนโลยีมาเพื่อให้เข้าถึงได้สะดวกยิ่งขึ้น เช่น โปรแกรมอ่านหน้าจอ (Screen Reader) และเมื่อมีการจัดการสิทธิดิจิทัล (DRM : Digital Rights Management) จะมีประเด็นปัญหาว่า การจัดการสิทธิดิจิทัลดังกล่าวไปจำกัดการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้ที่ไม่ได้มีเจตนาทุจริตหรือไม่ ดังนั้น การพิจารณาว่าจะนำ DRM รูปแบบใดมาปรับใช้ ควรต้องพิจารณาให้รอบด้านด้วย นอกจากนี้ การที่มาตรา ๓๒/๔ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดให้การกระทำใด ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดโดยองค์กรที่ได้รับอนุญาต

หรือได้รับการยอมรับเพื่อประโยชน์ของคนพิการซึ่งไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ... ฯลฯ... มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไรนั้น หากองค์กรที่ได้รับอนุญาต หรือได้รับการยอมรับเพื่อประโยชน์ของคนพิการฯ ไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรการทางเทคโนโลยี จะได้รับยกเว้น ความผิดด้วยหรือไม่ เนื่องจากต้องพิจารณาให้เกิดความสมดุลระหว่างสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์และการเข้าถึง อย่างเป็นธรรมด้วย ในส่วนของการที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมให้ “ผู้ให้บริการ” มีสิทธินำเนื้อหาหรือข้อมูลที่ ละเมิดลิขสิทธิ์ออกจากระบบของตนเองได้โดยไม่ต้องใช้กระบวนการทางศาลนั้น ทำให้การดำเนินการ เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ มีความรวดเร็วมากขึ้น แต่การที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าไปมากนั้น ทำให้มี “สินทรัพย์ดิจิทัล” ซึ่งดำเนินการผ่านเครือข่ายที่ไม่มีผู้ให้บริการ เช่น เครือข่ายบล็อกเชน (blockchain) หากมีงานศิลปะหรือของสะสมที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัลและดำเนินการผ่านเครือข่ายบล็อกเชน (blockchain) เมื่อเกิดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์กรณีเครือข่ายที่ไม่มีผู้ให้บริการเช่นนี้จะมีกระบวนการอย่างไร นอกจากนี้ การที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้ลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ให้มีอยู่ ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และมีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลาห้าสิบปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย นั้น หากพ้นกำหนดห้าสิบปีไปแล้วหลังจากที่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย งานนั้นจะตกเป็นสมบัติ ของสาธารณะ บุคคลใด ๆ สามารถใช้งานนั้น ๆ ได้โดยไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งอาจไม่เป็นธรรม กับผู้สร้างสรรค์งาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของงานวรรณกรรม ดังนั้น ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางขึ้นมา เพื่อคุ้มครองจริยสิทธิในงานดังกล่าว โดยอาจกำหนดให้ผู้ใช้งานแบ่งปันส่วนแบ่งให้หน่วยงานกลาง แล้วให้หน่วยงานกลางแบ่งให้กับทายาทของผู้สร้างสรรค์ อีกทั้งควรเน้นให้มีการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงาน ภาพยนตร์และให้มีการบล็อกเว็บไซต์ที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ด้วย เนื่องจากปัจจุบัน มีการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์เป็นจำนวนมาก และภาครัฐควรเข้มงวดในการดำเนินคดีเกี่ยวกับสินค้า ที่ละเมิดลิขสิทธิ์โดยเฉพาะผู้ค้ารายใหญ่ด้วย

หลังจากการอภิปรายของสมาชิกวุฒิสภา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายสินิตย์ เลิศไกร) และผู้แทนกรมทรัพย์สินทางปัญญา (นางสาวจิตติมา ศรีธำพร) ตอบชี้แจงสรุปได้ว่า มาตรา ๓๒/๔ แห่ง พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นการกำหนดข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ แต่มาตรา ๕๓/๕ แห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นการปรับปรุงบทกฎหมายเดิมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเป็นข้อยกเว้นการละเมิด กรณีของการกระทำต่อมาตรการทางเทคโนโลยี ซึ่งกำหนดไว้ว่า การกระทำนั้นต้องมีความจำเป็นเพื่อให้ เข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับการยกเว้น เช่น กรณีมีความจำเป็นต้องเข้าถึงหรือปลดล็อกรหัสหนังสือที่อยู่ใน รูปแบบของ e-book เพื่อให้เปลี่ยนเป็นรูปแบบที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ ส่วนการบล็อกเว็บไซต์ที่มีการ ละเมิดลิขสิทธิ์นั้น ได้ดำเนินการอยู่แล้วตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับนี้เป็นการกำหนดให้นำระบบ Notice and Takedown มาใช้ และเป็นการอาศัยความร่วมมือระหว่างเอกชนด้วยกัน เพื่อให้การแก้ปัญหา การละเมิดลิขสิทธิ์มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งการดำเนินการตามกฎหมายลิขสิทธิ์และกฎหมายว่าด้วย การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์สามารถกระทำควบคู่กันไปได้ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาการละเมิด

ลิขสิทธิ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ กรมทรัพย์สินทางปัญญาจะได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนได้ทราบและเข้าใจถึงสาระสำคัญของกฎหมายใหม่ฉบับนี้ต่อไป

จากนั้น ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติรับร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ไว้พิจารณา ด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบ ๑๙๙ เสียง ไม่เห็นชอบ ไม่มี และงดออกเสียง ๔ เสียง แล้วมีมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ จำนวน ๒๑ คน กำหนดเวลาแปรญัตติ ๗ วันทำการ ตามข้อบังคับ

๒. ร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวบาล พ.ศ. .... ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

(เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน วุฒิสภาต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ นับตั้งแต่วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔)

ผลการพิจารณา

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวบาล พ.ศ. .... ของที่ประชุมวุฒิสภา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายสินิตย์ เลิศไกร) และผู้แทนกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายแสนศักดิ์ นาคะวิสุทธิ และนายแสนศักดิ์ เหลืองเกื้อกุลชัย) ได้เข้าร่วมประชุม โดยหลังจากเลขาธิการวุฒิสภาอ่านบันทึกหลักการและเหตุผลเสนอต่อที่ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุมได้อนุญาตให้คณะกรรมการวิสามัญประจำวุฒิสภา ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภามอบหมายให้พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติตามข้อบังคับ ข้อ ๑๑๙ จำนวน ๓ คณะ แลกผลการศึกษาต่อที่ประชุม ดังนี้

๑. คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ (นายลักษณะ วจนานวัช รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่) แลกผลการศึกษาศึกษาร่างพระราชบัญญัติ สรุปได้ว่า คณะกรรมการเห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และมีข้อสังเกตว่า (๑) ในเหตุผลที่กำหนดให้จัดตั้งสภาการสัตวบาล เพื่อส่งเสริมและกำหนดมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพ ควบคุมการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลที่ไม่มีความรู้ นอกจากส่งผลให้เกิดความเสียหายทางการค้าและกระทบต่อเศรษฐกิจ ควรกำหนดให้ครอบคลุมถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย (๒) กฎหมายฉบับนี้มีกฎหมายอื่นที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน อาทิ พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวบาล พ.ศ. ๒๕๔๕ ควรพึงระวังไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการบังคับใช้กฎหมาย (๓) หน่วยงานผู้รับผิดชอบควรกำหนดเรื่องการถ่ายโอนบทบาทภารกิจให้ชัดเจน เพื่อการบังคับตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (๔) ในร่างมาตรา ๓ บทนิยามคำว่า “สัตว์เลี้ยง” ควรกำหนดบทนิยามระหว่างสัตว์เศรษฐกิจและสัตว์เลี้ยงให้ชัดเจน (๕) คุณสมบัติผู้สมัครสมาชิกสภาการสัตวบาล ควรกำหนดให้ชัดเจนถึงสาขาวิชา หลักสูตร และสถาบันการศึกษาที่สภาการสัตวบาลสามารถรับรองให้สมัครสมาชิกได้ (๖) ควรมีแนวทางส่งเสริม สนับสนุน หรือควบคุมดูแลเกษตรกรรายย่อย ซึ่งปัจจุบันเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพ และไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านสัตวบาลโดยตรง แม้มีบทเฉพาะกาลยกเว้นการขึ้นทะเบียนในเบื้องต้น

แต่ควรมีแผนการเตรียมความพร้อมในการกำหนดคุณภาพและมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่ได้จบด้านสาขาสัตวบาล อาจเป็นการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อจัดระเบียบให้สามารถขึ้นทะเบียนได้ในอนาคต (๗) ควรกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวบาล ประเภท ก ซึ่งเป็นผู้จบการศึกษา หรือหลักสูตรตามที่สภาการสัตวบาลรับรอง ให้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวบาลโดยไม่ต้องผ่านการทดสอบอีก (๘) การกำหนดโทษสำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพการสัตวบาล ให้อธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ ซึ่งการจับกุมผู้กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยจะต้องมีการดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีอาญาต่อพนักงานสอบสวน ตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ และในส่วนของโทษจำคุกควรพิจารณาอย่างเหมาะสม เนื่องจากผู้ฝ่าฝืนกระทำไปเนื่องจากเหตุผลทางเศรษฐกิจ เห็นว่าการกำหนดโทษปรับ อาจมีความเหมาะสมมากกว่า

๒. คณะกรรมการสาธารณสุข (นางสุนีย์ จิ่งวิโรจน์ กรรมการ) แลงผลการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติ สรุปได้ว่า คณะกรรมการเห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และมีข้อสังเกตว่า (๑) การต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการสัตวบาล และการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ตามบัญชีแนบท้ายร่างพระราชบัญญัติ ควรคำนึงถึงหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกและไม่ก่อความเดือดร้อนให้ประชาชน (๒) หน้าที่และอำนาจของสภาการสัตวบาลควรกำหนดให้ชัดเจนและไม่ทับซ้อนกับสัตวแพทยสภาซึ่งมีโครงสร้างและสัดส่วนของคณะกรรมการวิชาชีพเดียวกัน รวมถึงประเด็นเชื่อมโยงอื่น ๆ ของทั้ง ๒ สภา (๓) ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับขยะติดเชื้อ ซึ่งรวมถึงซากสัตว์และมูลสัตว์ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสัตวบาล (๔) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการควบคุมโรคจากสัตว์สู่คน ซึ่งจะต้องมีการควบคุมบุคลากรแต่ละวิชาชีพอีกชั้นหนึ่ง เพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อนและเกิดความขัดแย้งกันในอนาคต (๕) กรมปศุสัตว์ควรเร่งประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจและการรับรู้ถึงประโยชน์ของการมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการสัตวบาล

๓. คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ (นางสาวปิยฉวี วัฒนเฉลิม กรรมการ) แลงผลการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติ สรุปได้ว่า คณะกรรมการเห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมีความเห็นและข้อสังเกตแบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ ความเห็นและข้อสังเกตในภาพรวม ความเห็นและข้อสังเกตในรายมาตรา และความเห็นและข้อสังเกตในเชิงปฏิบัติ ดังนี้

ความเห็นและข้อสังเกตในภาพรวม ๑) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ ทำให้ผลิตภัณฑ์การส่งออกมีมาตรฐาน สร้างความเชื่อมั่นต่อต่างประเทศที่นำเข้าปศุสัตว์จากประเทศไทย ประโยชน์ต่อสังคมช่วยลดภาระในการกำกับดูแล และประโยชน์ต่อประชาชน ซึ่งได้บริโภคผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่มีคุณภาพ ปลอดภัย เกิดประโยชน์ต่อสุขอนามัย ๒) ควรพิจารณาถึงกรณีกฎหมายไม่ครอบคลุม เช่น มูลนิธิหรือสมาคมหรือสถานที่เอกชนต่าง ๆ ที่รับเลี้ยงสัตว์จรจัดไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์ทางการค้า แต่ขาดการเลี้ยงดูที่ถูกต้องตามหลักวิชาชีพสัตวบาลด้วย ๓) กรณีปัจจุบันการสัตวแพทย์และการสัตวบาลมีความสำคัญทั้งในด้านสาธารณสุขและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งทั่วโลกได้ให้ความสำคัญ

ใน ๒ ประเด็น คือ เรื่องอาหารปลอดภัย ในสังคมผู้สูงอายุและเรื่องโรคระบาดในอนาคต ที่อาจเกิดโรคอุบัติใหม่ระบาดจากสัตว์สู่คน ดังนั้น จึงควรนำประเด็นดังกล่าวมาพิจารณาประกอบด้วย ทั้งนี้ กรมควบคุมโรคควรมีบทบาทและยกระดับ “ศูนย์ประสานงานสุขภาพหนึ่งเดียว” รวมทั้งเครือข่ายของคณะสัตวแพทย์ เพื่อมาพูดคุย เตรียมการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคจากสัตว์สู่คน

ความเห็นและข้อสังเกตในรายงานตรา ๑) รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ระบุถึงสภาพปัญหาในปัจจุบันซึ่งส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากผู้ที่ไม่มีความรู้ด้านการสัตวบาลและผู้ที่มีความรู้แต่ไม่มีจรรยาบรรณ จึงเกิดผลกระทบและก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ประกอบการเลี้ยงสัตว์ที่ว่าจ้าง จึงควรมีสภาการสัตวบาลเป็นหน่วยงานควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบผู้ที่ไม่มีความรู้ด้านการสัตวบาล และตรวจสอบการใช้ความรู้ด้านการสัตวบาล เพื่อสร้างมาตรฐานและพัฒนาคุณภาพผู้มีความรู้ทางการสัตวบาลให้ถูกต้องเหมาะสมมีจรรยาบรรณ ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อประชาชนและประเทศชาติ แต่จากเหตุผลร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวบาล พ.ศ. .... ระบุไว้แต่เพียงว่า “และควบคุมมิให้มีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลซึ่งไม่มีความรู้” จึงยังไม่ครอบคลุมถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

๒) ร่างมาตรา ๓ ควรมีการอธิบายความหมายให้ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการอาหารสัตว์เลี้ยง นอกจากนี้ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวบาล พ.ศ. .... ได้เทียบเคียงมาจากพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงควรเพิ่มความว่า “แต่ไม่รวมโภชนศาสตร์และโภชนบำบัด” เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๕ ทั้งนี้ รวมถึง “การจัดการด้านสุขภาพสัตว์เลี้ยง” ก็ควรมีความชัดเจนว่าจะต้องดำเนินการในระดับใด

๓) ความหมายของคำว่า “สัตว์เลี้ยง” ในร่างมาตรา ๓ หมายถึง สัตว์ที่เลี้ยงเพื่อการบริโภค การใช้งาน การใช้ผลิตผลหรือความพึงพอใจของมนุษย์ และให้หมายความรวมถึงสัตว์ป่าที่ครอบครองได้ตามกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ทางการค้า เศรษฐกิจ การศึกษา หรือการวิจัยทางวิชาการ โดยไม่รวมถึงสัตว์น้ำ คณะกรรมาธิการมีข้อสังเกต แบ่งออกได้เป็น ๒ ประการ คือ ประการที่หนึ่ง คำว่า “สัตว์เลี้ยง” ในความเข้าใจของบุคคลทั่วไปมักจะหมายถึงสัตว์ที่เลี้ยงไว้เป็นเพื่อนหรือเลี้ยงไว้ดูเล่นเท่านั้น ประกอบกับ ส่วนหนึ่งของคำนิยามก็ระบุว่า เป็นสัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อความพึงพอใจของมนุษย์ แต่ข้อความในลำดับถัดมากลับระบุว่าเพื่อประโยชน์ทางการค้า ทำให้เกิดการย้อนแย้งในความหมายของคำว่า “สัตว์เลี้ยง” ดังนั้น หากใช้ถ้อยคำอื่นแทนคำว่า “สัตว์เลี้ยง” อาจสื่อความหมายได้ชัดเจนกว่า หรือ ปรับปรุงถ้อยคำในบทนิยามโดยตัดข้อความ “หรือความพึงพอใจของมนุษย์” ออก เพื่อจะได้อธิบายความหมายให้ชัดเจนว่า คำว่า “สัตว์เลี้ยง” ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้หมายถึงเฉพาะสัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อประโยชน์ทางการค้า เศรษฐกิจ การศึกษา หรือการวิจัยทางวิชาการเท่านั้น ประการที่สอง บทนิยามดังกล่าวระบุชัดเจนว่า คำว่า “สัตว์เลี้ยง” ไม่รวมถึงสัตว์น้ำ กรณีสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ จะอยู่ในความหมายของ “สัตว์เลี้ยง” หรือไม่

๔) ควรมีการกำหนดจำนวนบุคคลที่เป็นองค์ประกอบคณะกรรมการสภาการสัตวบาลตามร่างมาตรา ๑๕ ไว้ให้ชัดเจน เช่น พระราชบัญญัติสภาการศึกษา เป็นต้น

๕) นอกจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แล้ว กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับสัตว์ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ควรเข้ามามีส่วนร่วมและบูรณาการให้ครอบคลุม เพื่อป้องกันผลกระทบอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น ความปลอดภัยทางอาหารและโรคระบาด เป็นต้น

๖) ในการควบคุมการประกอบวิชาชีพการสัตวบาล ตามร่างมาตรา ๒๙ ได้กำหนดยกเว้นให้บุคคลสามารถประกอบวิชาชีพ

การสัตวบาลได้ตาม (๑) ถึง (๕) และมาตรา ๓๒ ได้แบ่งประเภทผู้ประกอบการสัตวบาล เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวบาลประเภท ก. และผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวบาลประเภท ข. เห็นว่า กรณีดังกล่าวอาจทำให้เกิดช่องว่างของการบังคับใช้กฎหมายได้ ๗) โดยที่มาตรา ๗๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ดังนั้น ควรต้องพิจารณาว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวบาลนั้นถือเป็นความผิดร้ายแรงหรือไม่ เพราะหากไม่สามารถถือได้ว่าการกระทำดังกล่าว เป็นความผิดร้ายแรง การนำโทษจำคุกและโทษปรับซึ่งเป็นโทษอาญามากำหนดเป็นบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายในกรณีนี้ ย่อมไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ความเห็นและข้อสังเกตในเชิงปฏิบัติ ๑) เมื่อมีประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว บุคลากรของหน่วยงานหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ควรสมัครเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพการสัตวบาล ทั้งนี้ การมอบหมายให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้านการสัตวบาล ควรทำเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจน ๒) เพื่อให้หลักสูตรการศึกษาด้านสัตวบาลเป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์และมีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและความรู้ในเชิงปฏิบัติกว้างขวางขึ้น ก่อนจบการศึกษา ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าไปศึกษาอบรมและลงมือปฏิบัติจริงที่สวนสัตว์ (โดยอาจกำหนดเป็นชั่วโมงเรียน) เพื่อประโยชน์ในการศึกษาสัตว์นานาชนิด ๓) สภาการสัตวบาลควรกำหนดหลักสูตรให้ชัดเจนว่า ผู้ที่จะได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการสัตวบาลนั้น จะต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษาจากหลักสูตรใดหรือจะต้องมีวิชาหลักที่เกี่ยวกับการสัตวบาลเป็นจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่าเท่าใด เพื่อให้ผู้ที่จบการศึกษาแม้ในสาขาที่ต่างกันแต่มีความรู้ใกล้เคียงกัน สามารถประกอบวิชาชีพการสัตวบาลร่วมกันได้ ๔) การต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการสัตวบาล เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพสัตวบาล ในช่วงระยะเวลาที่ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพยังไม่หมดอายุ ควรกำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการเก็บคะแนน เก็บหน่วยกิต มีการทำข้อสอบมีการไปบรรยาย หรือทำกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ เพื่อสะสมคะแนนให้ได้ ๑๐๐ คะแนน จึงจะสามารถต่อใบอนุญาตวิชาชีพการสัตวบาลได้ ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกันกับการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพของสัตวแพทย์

จากนั้น ประธานของที่ประชุมได้อนุญาตให้สมาชิกวุฒิสภาอภิปรายแสดงความคิดเห็น ซึ่งสมาชิกได้มีประเด็นข้อซักถามในประเด็นต่าง ๆ สรุปได้ว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการสภาการสัตวบาล ซึ่งประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนกระทรวง กรรมการซึ่งเป็นคนบติ ซึ่งเป็นลักษณะข้าราชการประจำ และสัดส่วนของกรรมการประเภท ข. ซึ่งเป็นผู้ที่มีประกอบอาชีพด้านสัตวบาลอย่างแท้จริง มีจำนวนสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน เห็นว่าควรเพิ่มสัดส่วนของบุคคลที่มาจากสายงานด้านสัตวบาลซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ เนื่องจากกรรมการจากส่วนราชการอาจไม่มีความรู้ด้านสัตวบาลโดยตรง การเพิ่มสัดส่วนของผู้ประกอบวิชาชีพสัตวบาลจะเกิดประโยชน์ในด้านการดำเนินงานอิสระมากขึ้น จะทำให้สภาสามารถดำเนินการอย่างเป็นอิสระ สามารถใช้ความรู้ความสามารถด้านสัตวบาลเพื่อพัฒนางานได้อย่างเต็มที่และบรรลุวัตถุประสงค์ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

ในส่วนของบทกำหนดโทษตามร่างมาตรา ๖๐ ความผิดตามมาตรา ๕๘ หรือมาตรา ๕๙ ให้อธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายใน

ระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เห็นว่าอาจเกิดปัญหาการบังคับใช้ในอนาคต กรณีคดีอาญาเลิกกันได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๗ ได้กำหนดไว้ อาทิ เป็นคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว คดีความผิดที่เป็นนหุโทษ หรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีอื่นที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท แต่ร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๕๗ มีกำหนดโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และมาตรา ๕๘ กำหนดโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จึงเป็นโทษค่อนข้างสูง การให้อิทธิพลหรือผู้ซึ่งอิทธิพลมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบ เป็นลักษณะการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้กระทำผิดมักเลือกช่องทางจ่ายค่าปรับ เพื่อเลิกคดี จึงอาจเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตของพนักงานเจ้าหน้าที่ได้

การแบ่งประเภทผู้ประกอบการสัตว์บาล เป็น ๒ ประเภท คือ ผู้ประกอบการวิชาชีพการสัตวบาล ประเภท ก. ซึ่งเป็นผู้เรียนในสาขาวิชาชีพการสัตวบาลโดยตรง และผู้ประกอบการสัตวบาล ประเภท ข. กำหนดเพื่อรองรับผู้ประกอบการสัตวบาลที่ไม่จบสาขาวิชาสัตวบาลโดยตรง แต่ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรจากสาขาอื่น และมีความรู้ในวิชาชีพการสัตวบาล หรือได้รับวุฒิสภาหรืออนุมัติบัตรด้านการสัตวบาลขั้นพื้นฐานจากสถาบันที่สภาการสัตวบาลรับรอง และผ่านการสอบความรู้ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ สำหรับประเภท ข เมื่อกฎหมายประกาศใช้แล้วควรเร่งให้ความรู้เพิ่มเติม จัดฝึกอบรมหรือพัฒนาในด้านอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการประกอบวิชาชีพสัตวบาลตรงตามวัตถุประสงค์ของร่างพระราชบัญญัตินี้

หลังจากการอภิปรายของสมาชิกวุฒิสภา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายสินิตย์ เลิศไกร) ได้ขอรับข้อสังเกตของคณะกรรมการธิการซึ่งพิจารณาศึกษาล่วงหน้า และสมาชิกวุฒิสภา ไปพิจารณาในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญ

จากนั้น ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติรับร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวบาล พ.ศ. .... ไว้พิจารณา ด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบ ๑๙๑ เสียง ไม่เห็นชอบ ไม่มี งดออกเสียง ๒ เสียง และไม่ลงคะแนน ๑ เสียง แล้วมีมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ จำนวน ๒๑ คน กำหนดเวลาแปรญัตติ ๗ วันทำการตามข้อบังคับ

หลังจากนั้น ประธานของที่ประชุมได้ขอเลื่อนระเบียบวาระที่ (๗) เรื่องอื่น ๆ ขึ้นมาพิจารณาก่อน ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นด้วย

(๗) เรื่องอื่น ๆ

จำนวน ๒ เรื่อง

๗.๑ ตั้งกรรมการในคณะกรรมการวิสามัญการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
แทนตำแหน่งที่ว่าง

ผลการพิจารณา

โดยที่กรรมการในคณะกรรมการการวิสามัญการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ว่างลง ที่ประชุมจึงมีมติตั้ง คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ เป็นกรรมการในคณะกรรมการการวิสามัญการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์แทนตำแหน่งที่ว่าง ตามที่ประธานคณะกรรมการการวิสามัญการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ (นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ) เสนอ

๗.๒ ความคืบหน้าในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ผลการพิจารณา

ในการพิจารณาความคืบหน้าในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ของที่ประชุมวุฒิสภา มีกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กระทรวงยุติธรรม (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมราชทัณฑ์) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมพัฒนาชุมชน) สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงบประมาณ เข้าร่วมประชุมเพื่อนำเสนอและชี้แจงความคืบหน้าในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติฯ ต่อที่ประชุม โดยในการพิจารณาเรื่องดังกล่าว ได้มีการซักถามและมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

๑. ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ผู้แทนคณะกรรมการการศึกษาดูงานตรวจสอบเรื่องการทุจริตและประพฤติมิชอบ (นางสาวดาวน้อย สุทธินิภาพันธ์) ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นสรุปได้ว่า ประเทศไทยปลอดทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยพิจารณาดัชนีการรับรู้ภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย ซึ่งจัดอันดับองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (ITA) พบว่าอาจไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ การต่อต้านทุจริตและประพฤติมิชอบมีแผนย่อย ซึ่งมีเป้าหมายให้ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต เยาวชนมีความยึดมั่นซื่อสัตย์สุจริต โดยการยกระดับตั้งแต่ประถมและมัธยม และเป้าหมายการลดคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ส่วนแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันทุจริตและประพฤติมิชอบ

มีประเด็นการปฏิรูป จำนวน ๔ ประเด็น แต่ประเด็นที่เกี่ยวข้องคือ ประเด็นปฏิรูปที่ ๑ การป้องกันและเฝ้าระวังในการสนับสนุนและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตประพตติมิชอบ ซึ่งมีกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ ๑ (Big Rock) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านทุจริต (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน) (พอช.) กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ ๒ (Big Rock) การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ) กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ ๓ พัฒนาระบบการยุติธรรมที่รวดเร็ว โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติในการดำเนินคดีทุจริตทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ) กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ ๔ พัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใสไร้ประโยชน์ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ) กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ ๕ พัฒนามาตรการการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีการเปลี่ยนแปลงการปฏิรูปทำให้โครงการเดิมไม่มีความคืบหน้าหรือโครงการไม่มีการดำเนินการ

ส่วนประเด็นข้อสังเกต คือ ขอให้รายงานความคืบหน้าการยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) เพื่อให้ปี ๒๕๖๕ ตัวชี้วัดดัชนีการรับรู้ CPI ในทุกแหล่งประเมินมีผลเป็นบวกเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๔ การประเมินทั้ง ๙ แหล่งรับรู้และยอมรับการพัฒนาเรื่องการปราบปรามการทุจริตในประเทศไทยจะอย่างไร และวิธีการดำเนินการบูรณาการของหน่วยงานรับผิดชอบและหน่วยร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรม มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ ป.ป.ช. จะอย่างไร และนายกรัฐมนตรีประกาศให้การแก้ไขปัญหาการทุจริตเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้มีการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเชิญชวนให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) และประกาศว่าถ้า ITA ดีขึ้นจะส่งผลให้การประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ดีขึ้นด้วย ซึ่งพบว่าผลการประเมิน CPI คงที่หรือถดถอยลง หน่วยงานรับผิดชอบหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแผนการขับเคลื่อนอย่างไร ความคืบหน้าของการดำเนินการแผนย่อยการป้องกันการทุจริตและประพตติมิชอบในประเด็นการปลูกและปลูกจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่ดี วัฒนธรรมสุจริต ปลูกฝังและหล่อหลอมวัฒนธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชนทุกระดับตามโครงการอบรมหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาและวัยใสใจสะอาด ซึ่งหน่วยงานรับผิดชอบขับเคลื่อน คือ สำนักงาน ป.ป.ช. มีการบูรณาการทำงานอย่างไรกับหน่วยปฏิบัติคือ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จากการติดตามยังไม่พบผลสัมฤทธิ์ของงานแต่อย่างไรจึงขอให้รายงานผลสำเร็จของการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของทั้งสองหลักสูตร ความสำเร็จของแผนย่อยการป้องกันการทุจริตและประพตติมิชอบ อยู่ที่จำนวนคดีทุจริตและประพตติมิชอบลดลง หมายถึงต้องบริหารจัดการคดีที่ค้างอยู่ให้ลดลงอย่างรวดเร็ว เป็นธรรม โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ ในขณะที่คดีใหม่ต้องไม่เพิ่มขึ้น จึงขอให้รายงานความคืบหน้าผลการดำเนินงานทั้งด้าน

ประสิทธิภาพและประสิทธิผล Big Rock ที่ ๑ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต ตัวชี้วัดที่กำหนดเป็นตัวชี้วัดเชิงปริมาณแต่การดำเนินการจริงของแผนการปฏิรูปต้องการมุ่งผลสัมฤทธิ์ จึงควรนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ และโครงการเฝ้าระวังและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต มีการดำเนินการโครงการอยู่แล้วในทุกพื้นที่ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) มีแนวทางการบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นอย่างไร ซึ่งข้อจำกัดของ พอช. เจ้าหน้าที่น้อย และมีหน่วยงานไม่ครบทุกจังหวัด และไม่ได้สร้างเครือข่ายเฝ้าระวัง เช่น ผู้นำชุมชน โครงการสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ มีเพียง ๔ โครงการและไม่สอดคล้องกันทั้งเป้าหมายของแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิม แผนการปฏิรูปประเทศฉบับปรับปรุง (Big Rock) และแผนยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานรับผิดชอบการปฏิรูปประเทศซึ่งหมายถึง ป.ป.ช. และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติไม่มีการกำหนดสำคัญ ทั้งที่มีโครงการสำคัญหลายโครงการ อาจเป็นเพราะหน่วยร่วมรับผิดชอบที่ส่งโครงการสำคัญไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบตัวชี้วัดโดยตรง โครงการที่เสนอจึงเป็นเพียงโครงการประกอบโครงการสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้นำแผนปฏิรูปเดิมบางส่วนไปบรรจุในแผนการปฏิรูปประเทศฉบับปรับปรุง (Big Rock) ทำให้เป้าหมายและจำนวนโครงการของแต่ละ Big Rock มีจำนวนมากขึ้น โดยมีข้อสังเกต เช่น Big Rock ๑ พอช. มีความพร้อมไม่เท่ากับ ป.ป.ช. หรือบางโครงการมีความซ้ำซ้อนหรือบางโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่องจากแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิมได้แต่ไม่มีการดำเนินการแต่อย่างไร

จากนั้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ (พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์) รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (นายวุฒิพงษ์ เลิศสถิตย์) รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (นายอุทิศ บั้วศรี) ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ (นายทวีศักดิ์ เทียงธรรม) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (สพฐ.) (ดร.ภูธร จันทะหงษ์ ปุณยจรัสธำรง) ผู้ช่วยปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (นายวันนิ นนท์ศิริ) ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) (นางสาวจันทนา เบญจทรัพย์) และที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน (นางเสาวณีย์ แสงสุพรรณ) ได้ตอบชี้แจง สรุปได้ดังนี้

เพื่อการยกระดับ CPI ป.ป.ท. ได้มีการเพิ่มองค์ประกอบของอนุกรรมการ และได้กำหนดการดำเนินการของกรมการเป็น ๒ ช่วง คือการดำเนินงานระยะในสั้น เน้นการดำเนินการเชิงรุก เพื่อแก้ปัญหาที่ต้องแก้ไขเร่งด่วน อีกช่วงเป็นแผนงานเร่งด่วนตามมติคณะรัฐมนตรี และส่วนของ ป.ป.ท. ได้ดำเนินการไปแล้วนั้น เช่น สร้างการรับรู้ในการต่อต้านการทุจริต No give Policy โครงการการประเมินความเสี่ยง และยังได้จัดหาข้อมูลเพื่อวิเคราะห์และจัดตั้ง CIP Adhoc เพื่อการขับเคลื่อนการรับรู้การต่อต้านการทุจริต เป็นระบบ ดัชนีการรับรู้การทุจริต ในส่วนแผนย่อยการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบที่ ป.ป.ช. รับผิดชอบ เป้าหมายที่ ๑ ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต การประเมินร้อยละของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมที่ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นการประเมินผลครั้งแรก โดยใช้แต่ละจังหวัด

เป็นหน่วยประเมินผล ส่วนการประเมินผลของประชาชนทั่วไปได้มีการพัฒนาโดย พอช. ประสานงานกับมหาวิทยาลัย เป้าหมายที่ ๒ คดีทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง จะพบว่าหลังจากการแก้กฎหมาย การตรวจสอบคดีมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ภาพรวมคดีใหม่มีแนวโน้มลดลง

ในการเรียนมีหลักสูตรบูรณาการทั้งสาระการเรียนรู้และชมรม แต่ผลสัมฤทธิ์ส่วนใหญ่จะเกิดจากการสอดแทรกในการเรียนหรือหลักสูตร เช่น ในปฐมวัย โครงการละอายนไม่ทนไม่ลอก หรือ Strong ส่วนมัธยมศึกษาจะเน้นในหน้าที่ของพลเมือง สถาบันอุดมศึกษาได้ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีการปรับปรุงแบ่งเป็น ๓ แบบ คือ รายวิชาเฉพาะ ปรับปรุงเนื้อหาวิชา วิชาเลือก ในส่วน Big Rock ที่ ๑ เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ เพื่อให้ประชาชนตื่นตัวต่อการทุจริต พอช. ได้มีการสร้างเครือข่ายชุมชน สนับสนุนการนำร่องในหลายตำบล พร้อมทั้งยังมีการจัดทำคู่มือเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนเข้าใจ และ พอช. ได้มีการบูรณาการร่วมมือกับ ป.ป.ช. ป.ป.ท. และหน่วยงานอื่น ในการจัดโครงการหรือกิจกรรมตามแผนปฏิรูปประเทศ สภาพัฒน์ฯ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการโครงการซึ่ง มีผู้เสนอโครงการ ๑๒๐ โครงการและคัดเลือกได้ ๔ โครงการซึ่งโครงการดังกล่าวจะได้รับงบประมาณพิเศษ ซึ่งอยู่ระหว่างการนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

อุปสรรคในการขับเคลื่อนแผนปฏิรูปประเทศ คือ งบประมาณ การดำเนินงาน ๑๓๘ โครงการดำเนินการได้ช้า คณะรัฐมนตรีจึงเกิดการจัดระบบเป็น Big rock ซึ่ง CPI เป็นจุดสำคัญ ซึ่งความต้องการของโครงการ Big rock คือ คู่มือการดำเนินงานซึ่งแต่ละหน่วยงานส่งเคราะห์ออกมา และปัญหาอุปสรรคจากงบประมาณ อาจแก้ไขโดยการประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยเพื่อดำเนินการต่อไป

๒. ด้านการเมือง

ผู้แทนคณะกรรมการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน (นายเสรี สุวรรณภานนท์ นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน และนายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม) ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นสรุปได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรสร้างกลไกเพื่อให้การเมืองในประเทศไทยมีความเรียบร้อย เกิดเสถียรภาพและความมั่นคง ปราศจากการขายเสียงหรือทุจริตในการเลือกตั้ง ทำให้พรรคการเมืองเป็นของประชาชนอย่างแท้จริงโดยการสร้างกลไกเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับด้านการเมืองอันจะทำให้เกิดความปรองดองของประชาชนในประเทศไทย ซึ่งจากสภาพปัญหาในด้านการเมืองของประเทศไทยในปัจจุบันพบว่าการบิดเบือนข้อเท็จจริงอันทำให้เกิดความแตกแยกของประชาชนที่มีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับคำวินิจฉัยของศาล รวมทั้งพฤติกรรมที่สร้างความอาฆาตมาดร้ายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้เห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน มีความรักในสถาบันพระมหากษัตริย์ไม่แสดงพฤติกรรมที่เป็นการแสดงความอาฆาตมาดร้ายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์และเห็นว่ากระทรวงยุติธรรมควรเป็นหน่วยงานที่ต้องดำเนินการให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดสำหรับการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อให้มีการพัฒนาการเมืองของประเทศไทยให้ดีขึ้นและมีเสถียรภาพ

สำหรับประเด็นการจัดการเลือกตั้งขั้นต้น (Primary Vote) ที่ต้องให้สมาชิกพรรคเลือกตั้งขั้นต้นก่อนในเขตเลือกตั้งนั้นเพื่อจัดส่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อยากทราบว่าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการไปแล้วอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร หรือไม่ และเกี่ยวกับประเด็นการควบคุม ครอบงำ หรือชี้นำ กิจกรรมของพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง และกำหนดเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองที่ให้มีการเปิดเผยตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง กำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการได้โดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ได้กำหนดข้อห้ามไม่ให้พรรคการเมืองยินยอมให้บุคคลที่ไม่ใช่สมาชิกพรรค หรือผู้ใดซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมืองกระทำการใด ๆ อันเป็นการควบคุม ครอบงำ หรือชี้นำ กิจกรรมของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกขาดความเป็นอิสระ ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในการปฏิรูปประเทศ ในการปฏิรูปที่ ๔ การส่งเสริมพัฒนาการเมืองบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด จึงขอถามว่า มีประชาชนยื่นคำร้องกล่าวหาว่าพรรคการเมืองยินยอมหรือกระทำการใด ๆ ให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมือง ควบคุม ครอบงำ ชี้นำ ตามมาตรา ๒๘ จำนวนกี่พรรค ชื่อพรรคอะไรบ้าง และเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่ และมีผู้ยื่นคำร้องกล่าวหาบุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมือง ควบคุม ครอบงำ หรือชี้นำ กิจกรรมของพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๙ มีจำนวนกี่คนและชื่ออะไรบ้าง และดำเนินการสืบสวนสอบสวนรวบรวมข้อเท็จจริงอย่างไร จะแล้วเสร็จเมื่อไหร่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับการโฆษณานโยบายหาเสียงเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๘ ที่กำหนดให้มีกลไกความรับผิดชอบของพรรคการเมืองในการปฏิบัติกรณนโยบาย มีการวิเคราะห์ผลกระทบและความคุ้มครองอย่างทุกด้าน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการไปแล้วหรือไม่ อย่างไร ในข้อเท็จจริงพรรคการเมืองได้กำหนดนโยบายหลอกลวงประชาชนไม่ได้ นำนโยบายตามที่หาเสียงไว้มาใช้ในการบริหารประเทศ ซึ่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๘ (๓) กำหนดไว้ชัดเจนให้มีกลไกและเครื่องมือที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมืองได้ ซึ่งจากการสอบถามจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วพบว่ายังไม่ได้มีการออกหลักเกณฑ์หรือกลไกดังกล่าว ทั้งที่เวลาล่วงเลยมาเป็นเวลา ๔ ปีแล้ว ภายหลังจากที่ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญตั้งแต่ปี ๒๕๖๐

สำหรับกิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีโครงการที่สำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ คือ

ประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยสถานักเรียนเป็นตัวขับเคลื่อน ขอทราบว่าได้ดำเนินการไปแล้วอย่างไร มีผลสัมฤทธิ์ ปัญหา อุปสรรค อย่างไร

สำหรับกิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะทุกระดับ มีร่างพระราชบัญญัติเร่งด่วนจำนวน ๒ ฉบับที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุผลในปี ๒๕๖๕ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พ.ศ. .... ขอสอบถามคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองว่าได้ขับเคลื่อนและดำเนินการไปแล้วอย่างไรกฎหมาย และฉบับที่ ๒ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. .... ขอสอบถามสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีว่าได้ขับเคลื่อนไปแล้วอย่างไร

สำหรับกิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติของกระทรวงยุติธรรม ในการเรียกร้องทางการเมืองมีการกระทำความผิดกฎหมายที่ร้ายแรง กระทบสถาบันของชาติ กระทรวงยุติธรรมมีมาตรการอย่างไร หรือไม่ มีการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมทั้งการให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่หลงผิดหรือไม่ อย่างไร

ในสภาพการณ์ปัจจุบันคนไทยไม่เข้าใจการเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คนไทยจำนวนหนึ่งไม่ใช่ช่องทางของรัฐสภา ไม่เคารพกติกา ไม่เคารพกฎหมาย มีปัญหาไม่นำเข้าสู่สภาเพื่อแก้ปัญหา และบางส่วนยังเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญยกเลิกสิ่งที่มีอยู่ยกเลิกระบบที่มีอยู่เป็นการบ่งชี้ว่าสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันต่างจากตอนที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศคิดแผนปฏิรูป จึงอยากให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศมีการปรับแผนเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถดำเนินการโดยลำพังได้ ซึ่งตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. .... สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการเสนอขอแก้ไขมาตราอะไรหรือไม่ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ รวมทั้งขอให้สนับสนุนพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมือง สร้างผู้นำทางการเมืองและให้การเรียนรู้ทางการเมืองกับประชาชน และขอให้ไปตรวจสอบพรรคการเมืองที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ควรชื่นชมให้ประชาชนทราบ หากพรรคที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ควรตัดเตือน เพื่อการพัฒนาการเมืองตามประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองดีขึ้น

ในท้ายที่สุด ขอให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการดูแลการเลือกตั้งท้องถิ่นที่จะเกิดขึ้นในวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔ นี้ ให้สามารถเลือกตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นบทเรียนและเป็นตัวอย่างที่จะทำให้การเมืองดีขึ้น รวมทั้งให้ความรู้ความเข้าใจประชาชนที่อยู่ในเขตเลือกตั้งท้องถิ่นนั้น ๆ

จากนั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการสำนักสืบสวน สอบสวนและวินิจฉัย ๕ (พันตำรวจตรี ธีรวัฒน์ เสี่ยงมศักดิ์) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง (นางสาวปิ่นทอง อินทรศรี) และรองผู้อำนวยการสำนักบริหารการสนับสนุนโดยรัฐ (นายกิตติพล พยัคฆเดชาพันธ์) รองอธิบดี

กรมราชทัณฑ์ (นายวีระกิตต์ หาญปริพรรณ์) รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายมงคลชัย สมอุดร) ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ (นายทวีศักดิ์ เทียงธรรม) และอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (พันตำรวจโท วรรณพงษ์ คชรักษ์) ได้ตอบชี้แจง สรุปได้ดังนี้

๑. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้สร้างกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การเลือกตั้งโดยการให้ความรู้แก่ประชาชนสร้างเครือข่ายเพื่อป้องกันการกระทำความผิดที่ผิดกฎหมาย ที่เรียกว่า ศูนย์ส่งเสริมประชาธิปไตยเพื่อให้ประชาชนได้มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทั้งการเลือกตั้ง ในระดับท้องถิ่นและการเลือกตั้งในระดับชาติ รวมทั้งได้มีการจัดทำหลักสูตรต่าง ๆ และมีการจัดทำแอปพลิเคชัน พลเมืองศึกษา (Civic Education) เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความผูกพันต่อชาติ ศาสนาและสถาบัน พระมหากษัตริย์มากยิ่งขึ้น สำหรับเรื่องการปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้งนั้นในปัจจุบันสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการคุ้มครองพยานไปแล้วจำนวนทั้งสิ้น ๑๒ ราย รวมทั้งมีการชี้ช่องเบาะแส การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งผ่านแอปพลิเคชันตาส์ปาระดซึ่งในปัจจุบันนี้มีผู้ส่งข้อมูล ประมาณ ๕๐-๖๐ ราย. นอกจากนี้ได้มีการจัดชุดเคลื่อนที่เร็วและผู้ตรวจการเลือกตั้งออกตรวจตรา เพื่อป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการ ออกระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อเร่งรัดและกำหนดระยะเวลาการสืบสวนและสอบสวนคดีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ให้มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

สำหรับขั้นตอนการจัดทำ Primary Vote ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีการจัดทำหนังสือแจ้งเตือน พรรคการเมืองและมีการจัดทำหลักสูตรอบรมเพื่อให้ความรู้แก่พรรคการเมืองต่าง ๆ ถึงวิธีการดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ เกี่ยวกับการจัดทำ Primary Vote ให้ถูกต้องตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้

สำหรับข้อมูลการร้องเรียนตามมาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ตรวจสอบข้อมูลแล้วพบว่ายังไม่ปรากฏเหตุการณ์ ตามมาตรานี้แต่อย่างใด

จากการประเมินสภาพปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่าประเทศไทยมีปัญหาเรื่อง ความเข้าใจระบอบประชาธิปไตย ดังนี้

(๑) ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทำให้เกิดความช่องว่าง มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเมือง เห็นการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว เป็นเรื่องน่าเบื่อ และไม่เกี่ยวข้อง ทำให้ไม่ตระหนักถึงความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม

(๒) ขาดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีซึ่งเป็นค่านิยมพื้นฐานของการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เกิดจากการหล่อหลอมค่านิยม ความเชื่อ อุดมการณ์ จนกลายเป็นวิถีชีวิต มีการยึดถือรูปแบบการปกครองรูปแบบอื่น โดยไม่คำนึงถึงบริบทสังคมไทย

(๓) ขาดกระบวนการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองอย่างเป็นระบบไม่จริงจังในระบบการศึกษาทั้งในและนอกระบบการศึกษา ทำให้เกิดการรับข้อมูลข่าวสารเฉพาะที่ตนสนใจ ขาดการวิเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์บิดเบือนจากข้อเท็จจริง ประชาชนบางส่วนกลายเป็นเครื่องมือของกลุ่มต่าง ๆ

(๔) ขาดความตระหนักรู้ ความสนใจ ความกระตือรือร้น ในการแสดงออกทางการเมือง และการบริหารจัดการกระทบทั้งตนเองและชุมชน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

(๕) ขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตย มีการนำแนวคิดเกี่ยวกับระบอบการปกครองที่ไม่ถูกต้องมาใช้เพื่อหวังผลทางการเมืองต่อกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและเยาวชน นำไปสู่ความไม่เข้าใจ ความไม่ยอมรับ และนำไปสู่การขัดแย้งระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า (Generational Conflict)

(๖) มีการบิดเบือนหลักประชาธิปไตยโดยมีสาเหตุมาจากความเข้าใจผิดในเรื่องสาระสำคัญของหลักประชาธิปไตย

(๗) ขาดความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่ผ่านมาประชาธิปไตยมุ่งเน้นเฉพาะการเลือกตั้งและการส่งเสริมให้มีการเลือกตั้งเท่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตระหนักและร่วมมือกับคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนและแก้ปัญหาให้เป็นรูปธรรม โดยมีการวางกรอบยุทธศาสตร์ไว้ในยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคคลและเพิ่มขีดความสามารถให้กับองค์กรเครือข่ายสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ๗,๐๐๐ กว่าแห่งทั่วประเทศเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กระบวนการปลูกฝังอย่างยั่งยืนปลูกฝังทั้งส่วนเยาวชนในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา โดยที่เน้นกลุ่ม ๔ ช่วงชั้น โดยร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ เริ่มที่ระดับปฐมวัย สร้างค่านิยมที่ดีมุ่งเน้นการอยู่ร่วมกันภายในครอบครัว การเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ การรักษาความเป็นระเบียบวินัยในชีวิตประจำวัน ระดับประถมศึกษา เน้นค่านิยมอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ความสามัคคี หน้าที่ความรับผิดชอบต่อโรงเรียนและครอบครัว ระดับมัธยมศึกษา เน้นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ระดับอุดมศึกษา เน้นปลูกฝังความเป็นสถาบันชาติ สถาบันกษัตริย์ บทบาทของนักการเมืองที่ดีภายใต้ระบอบประชาธิปไตย เพื่อเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ใช้สิทธิ์เลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนนั้น เนื้อหาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยการยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ ความผูกพันและความภาคภูมิใจ ความมีคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชน และการตรวจสอบความถูกต้อง ส่งเสริมการสร้างวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวันและการดำรงชีวิต

ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือกันในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เชิงบูรณาการ ร่วมกันกับภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่ม ชมรม องค์กรเอกชน หน่วยงานของรัฐ สถาบันพระปกเกล้า ด้วย

๒. สำหรับประเด็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกรณีสำนักงาน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ อย่างเหมาะสมโดยอาศัยกลไกการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สำหรับประเด็นความคืบหน้าเกี่ยวกับ ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. .... นายกรัฐมนตรี ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อผลักดันร่างพระราชบัญญัตินี้ ประกอบด้วย ผู้แทนจากสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนจากสำนักงาน ก.พ.ร. ผู้แทนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ ผู้แทนจากกรมการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้าและ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องอีก ๕ คน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ส่งผลให้ การผลักดันร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความล่าช้า แต่อย่างไรก็ตามสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จะผลักดันร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้แล้วเสร็จภายในไตรมาสที่ ๓ ของปี ๒๕๖๕ ซึ่งในปัจจุบันนี้สำนักงาน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชนในทุกๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการทำประชาพิจารณ์ การอภิปรายรวมทั้งการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลเพื่อเป็นการสร้างกลไกให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

๓. ในการเรียกร้องทางการเมืองมีการกระทำผิดกฎหมายที่ร้ายแรง กระทบความมั่นคงของรัฐ และสถาบัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจึงได้มีคำสั่งการและดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีการ ตรวจสอบใน ๒ กรณี คือ กรณีเป็นการการทำผิดของบุคคลและกรณีเป็นการทำผิดของกลุ่มบุคคล รวมทั้ง มีอุปกรณ์เครื่องมือและคณะบุคคลที่จะดำเนินการในการตรวจสอบในการทำลายหรือกระทำการอื่นใด ที่เป็นความเสียหายต่อประเทศหรือต่อสถาบัน ในอนาคตจะมีการทำความเข้าใจตกลงร่วมกับหน่วยงานเอกชน ในการดูแลการสร้าง ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในระบบสารสนเทศเพื่อเอาข้อความเหล่านี้ออกโดยเร็ว โดยที่กระทรวงยุติธรรมมีการ watch out ข้อความต่าง ๆ ที่จะเข้ามาในระบบสารสนเทศต่าง ๆ ตลอดเวลา ในส่วนการบังคับใช้กฎหมายหลังจากที่คดีได้เข้าสู่กระบวนการและศาลได้มีคำสั่งบังคับใช้กฎหมาย กับผู้กระทำความผิดต่าง ๆ แล้ว ซึ่งถือเป็นคดีที่มีความกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง อธิปไตยราชทัณฑ์ ได้มอบหมายให้ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดและนำมา รับโทษตามฐานความผิด ซึ่งหากระหว่างต้องโทษยังมีการเผยแพร่หรือสร้าง โดยใช้บุคคลอื่นใดส่งเอกสาร อันเป็นข้อเสียหายหรือเป็นเท็จในระบบนี้ก็จะมีการดำเนินคดีทันที ที่ผ่านมา การแจ้งความดำเนินคดี มีความล่าช้าในอนาคตท่านรัฐมนตรีจะได้ประสานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อให้คดีดังกล่าวได้เข้าสู่ กระบวนการพิจารณาและหาข้อมูลโดยเร็ว โดยที่กระทรวงยุติธรรมเองก็มีเครื่องมือในการตรวจสอบ Admin หรือ WebPage หากเป็นการกระทำความผิดทางเทคโนโลยี ส่วนของการแสดงความคิดเห็นหรือโพสต์ต่าง ๆ

ที่เป็นความเสียหายต่อระบบความมั่นคงและปลอดภัยของประเทศและก่อให้เกิดความตื่นตระหนก กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งรับผิดชอบโดยตรงจะได้สืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามข้อกฎหมายและยุติการกระทำความผิดดังกล่าวหากเป็นการกระทำความผิดที่มีบังควรและทำให้เสื่อมเสียพระเกียรติของสถาบันพระมหากษัตริย์อันมีลักษณะเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ อาฆาตมาดร้าย อันกระทบต่อกรมราชทัณฑ์ จะดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษและป้องกันปราบปรามไม่ให้เกิดความเสียหายโดยพลัน และเร่งรัดดำเนินคดีอย่างที่สุด ซึ่งมีหลายคดีซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้แจ้งความดำเนินคดีไปแล้ว เหล่านี้แม้จะเป็นคดีความผิดทางการเมืองหรือคดีที่สร้างความรู้สึกต่อประชาชนการดำเนินการเกี่ยวกับผู้ต้องขังเหล่านี้ต้องอยู่ตามระเบียบของกรมราชทัณฑ์ แต่มีข้อสังเกต คือ หากได้เร่งรัดพิจารณาคดีให้จบสิ้นโดยเร็วก็จะเป็นประโยชน์จะทำให้เกิดการบำบัดและพัฒนาผู้ต้องขังติดนิสัยนั้นได้เร็วขึ้น ปัจจุบันมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ทำให้มีการเคลื่อนคดีออกไป ทำให้ผู้ต้องขังโทษติดโทษนิสัย กรณีกลุ่มเยาวชนยังไม่ได้รับการเข้าสู่ระบบหรือเข้าสู่ระบบการวางแผนเพื่อปรับปรุงนิสัย ซึ่งกรมราชทัณฑ์ภายใต้กำกับกระทรวงยุติธรรมมีหน้าที่จะต้องดำเนินการที่จะพัฒนาพฤติกรรมติดนิสัยและใช้นักจิตวิทยาและการตกลง MOU กับกระทรวงอื่น เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกระทรวงที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาหลักสูตรในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดติดนิสัย โดยการดูแลทางจิตวิทยาเบื้องต้นและการบูรณาการและการคุ้มครองสิทธิไปด้วยจะทำให้ผู้ต้องขังความมั่นคงของรัฐมีการตอบสนองที่เปลี่ยนแปลงไปและสร้างความสมานฉันท์ซึ่งจะคัดเลือกคัดแยกเป็นไปตามเกณฑ์ที่กฎหมายจะได้กำหนดไว้ การที่ศาลมีคำวินิจฉัยในเวลาอันเหมาะสมจะทำให้ผู้ต้องหาเข้าสู่กระบวนการปรับปรุงพฤติกรรมและเข้าสู่กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมนิสัย โดยอ้างอิงหลักสูตรการพัฒนามวลชนทางภาคใต้ที่หลงผิดนำมาใช้ ซึ่งต้องอาศัยความรู้จากหลากหลายสาขา ซึ่งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน สังกัดกระทรวงยุติธรรมจะดูแลสิทธิต่าง ๆ จะดูแลลงโทษตามกฎหมายและดูแลสิทธิที่ควรจะได้รับ ในขณะเดียวกันจะพยายามขัดเกลาและปรับปรุงพฤติกรรมนิสัยให้ได้ด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ซึ่งหลักสูตรทั้งหลายนี้จะได้นำเสนออธิบดีกรมราชทัณฑ์เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป

สำหรับรายงานผลการดำเนินคดีที่เยาวชนกระทำความผิดพบว่ามีจำนวน ๒๓๖ ราย ซึ่งคดีที่เยาวชนมีอายุต่ำสุด คือ ๑๒ ปี และอายุมากที่สุด คือ ๑๘ ปี ซึ่งกระทรวงยุติธรรมมุ่งเน้นการสร้างกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยเด็กและเยาวชนจะได้รับการอภิบาล แก้ไขเพื่อให้เด็กสามารถกลับไปสู่สังคมได้เป็นอย่างดีประกอบด้วยกระบวนการสืบสวนและกระบวนการก่อนมีคำพิพากษาและกระบวนการพิพากษาคดี

๔. สำหรับประเด็นเกี่ยวกับเรื่องของหลักสูตรนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้มีการบรรจุสาระการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จะต้องได้รับการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาดังกล่าวสาระ

ที่ ๒ หน้าทีพลเมือง เรื่องของวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต เรื่องของกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะนิสัยของผู้เรียนและเป็นกิจกรรมที่กระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุไว้ในหลักสูตร เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตยอื่น ๆ เช่น สถานักเรียน นอกจากนี้ได้มีการจัดกิจกรรมเรียนรู้บูรณาการกับกิจกรรมสาระของผู้เรียน เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมประชาธิปไตยตำบลกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดำเนินการของศูนย์จัดคุณครูไปเป็นเลขานุการของศูนย์ในส่วนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ได้จัดนักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุน เช่น ลูกเสือ กกด. หรืออาสาสมัครที่เข้าไปช่วยเหลือในส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณครูหรือการเสริมสร้างขีดความสามารถของคุณครูที่จัดการเรียนรู้ในเรื่องนี้เป็นข้อเสนอที่เป็นประโยชน์จะได้นำเรียนผู้เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

เรื่องสถานักเรียนเป็นกิจกรรมหลักของสถานศึกษาต่างๆทุกแห่ง เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของตนเอง เป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจในหลักนิติธรรม เป็นการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมเรื่องประชาธิปไตยให้มีจิตวิญญาณในการใช้หลักธรรมาภิบาล มุ่งเน้นที่การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจและความถนัดให้ผู้เรียนได้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต และใช้กระบวนการที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยวิธีการนักเรียนจะเป็นผู้ดำเนินการ ครูเป็นที่ปรึกษา ยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติใน Big Rock ที่ ๒ เรื่องของการพัฒนาหลักสูตรการปรับปรุงการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับเป็นไปตามบริบทของสถานการณ์ปัจจุบัน

๓. ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม

ผู้แทนคณะกรรมการการปกครองท้องถิ่น (พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช และนายณรงค์ อ่อนสอาด) ได้กล่าวอภิปรายเกี่ยวกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม สรุปได้ดังนี้

สำหรับการติดตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ภายใต้กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของประชาชนอย่างมีนัยยะสำคัญที่อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการการปกครองท้องถิ่น คือ แผนการปฏิรูปประเทศฉบับปรับปรุงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปประเทศโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความคืบหน้าของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งแผนการปฏิรูปประเทศดังกล่าวไม่ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญให้ท้องถิ่นทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนสามารถเข้าถึงกิจกรรมและบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม นอกจากนี้ประชาชนยังได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนามีบทบาทในการกำกับการตัดสินใจดูแลไปจนถึงการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารท้องถิ่นด้วย คณะกรรมาธิการการปกครองท้องถิ่นจึงขอเน้นย้ำว่าการปฏิรูปประเทศโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง

ส่วนท้องถิ่นจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้นจะต้องกระจายอำนาจ กระจายทรัพยากรและถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ดังนี้

๑. เมื่อกระจายอำนาจและการถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนแล้ว ท้องถิ่นจะสามารถเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนและพื้นที่ของตนได้ดีกว่าราชการ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ๒. แม้จะถ่ายโอนอำนาจให้ท้องถิ่นดำเนินการแทนยังเป็นความรับผิดชอบของรัฐ โดยจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้การบริการสาธารณะหรือกิจกรรมสาธารณะประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ๓. ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ในการนี้จึงขอฝากเรียนถามไปถึงนายกรัฐมนตรีว่า เหตุใดจึงไม่มีแผนการปฏิรูปประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับท้องถิ่น เหตุใดจึงไม่มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการกระจายอำนาจหรือด้านการปกครองท้องถิ่น ทั้งที่รัฐธรรมนูญกำหนดเรื่องแผนการเรื่องการกระจายอำนาจไว้การปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ - ๒๕๔ และยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอีก ซึ่งการปฏิรูปประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับท้องถิ่นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งหากต้องการพัฒนาประเทศไทย ลดความเหลื่อมล้ำ แก้ปัญหาความยากจนของประชาชน จากการที่คณะกรรมการได้ไปเยี่ยมหน่วยงานต่างๆกว่า ๒๐ จังหวัด ๖๐ องค์กรล้วนแต่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งปัญหาของท้องถิ่นเอง ทั้งปัญหาของรัฐบาลกลางเองที่ไม่ได้มีส่วนสนับสนุน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดเรื่องของการปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ โดยเฉพาะมาตรา ๒๔๙ กำหนดว่า ภายใต้บังคับมาตรา ๑ ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ ประกอบกัน

มาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน วรรคสองการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจ โดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบหรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสี่และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าว ของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

คณะกรรมการการปกครองท้องถิ่นเกี่ยวข้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม

โดยเฉพาะแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด มีเป้าหมาย คือ ๑. มีความชัดเจนที่เป็นรูปธรรมในการกำหนดเส้นเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัดและการกำหนดพื้นที่ทางทะเลของแต่ละรายจังหวัดชายทะเล ๒. การจัดทำกฎหมายเพื่อรองรับการกำหนดเขตจังหวัดในทะเลและชายฝั่ง และ ๓. การสร้างการรับรู้ การสร้างองค์ความรู้ และการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องเขตทางทะเลของประเทศไทย ตลอดจนการสร้าง การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม โดยมีตัวชี้วัด คือ ๑. ต้นฉบับแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่ง รายจังหวัด ๒. ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการกำหนดเขตจังหวัดในทะเล ๓. หลักสูตรการศึกษา ที่บรรจุเรื่องเขตทางทะเลและชายฝั่ง และ ๔. จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วมและจำนวนกิจกรรมร่วม ของภาคประชาสังคม

กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทานมีเป้าหมาย คือ ๑. การสร้าง "ชุมชนเข้มแข็ง" ที่สามารถพึ่งพาตัวเอง เป็นแกนนำและนำไปสู่การ สร้างเครือข่ายการบริหารจัดการน้ำร่วมกับพื้นที่ใกล้เคียง เชื่อมโยงและฟื้นฟูเส้นทางน้ำอย่างเป็นระบบ ในพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำลำเชียงไกรและเหนืออ่างเก็บน้ำซับประดู่ ๒. การปรับปรุงนโยบายและการเชื่อมโยง องค์การที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและขยายผลการบริการจัดการน้ำในพื้นที่นอกเขตชลประทานอื่น ต่อไป โดยมีตัวชี้วัด ๑. ชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำลำเชียงไกรและเหนืออ่างเก็บน้ำซับประดู่ มีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ จัดการน้ำของตนเองอย่างสมดุล ๒. การปรับปรุงกลไกการทำงานในรูปแบบ ใหม่ที่เน้นการบูรณาการในพื้นที่ทุกภาคส่วนที่เพิ่มความเข้มแข็งให้ท้องถิ่น แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ ผลักดันให้มีฐานข้อมูลทางสังคมและคลังความรู้ในระดับพื้นที่เพื่อให้สามารถจัดสวัสดิการ และสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยมีเป้าหมาย คือ ๑. ชุมชนมีฐานข้อมูลกลางระดับพื้นที่ที่เปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงและใช้ ประโยชน์ข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ๒. บุคคลและชุมชนสามารถเข้าถึงคลังข้อมูล สำหรับการประกอบอาชีพที่รวดเร็ว น่าเชื่อถือ และมีอาชีพ เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ตลอดจนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ โดยมีตัวชี้วัด คือ ชุมชน มีฐานข้อมูลทางสังคมที่เชื่อมโยงกันทุกมิติในระดับพื้นที่ภายในปี ๒๕๖๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การสร้างกลไก ที่เอื้อให้เกิดชุมชนเมืองจัดการตนเอง โดยมีเป้าหมาย คือ ชุมชนในเขตเมืองสามารถบริหารจัดการทรัพยากร ได้ด้วยตนเอง ตัวชี้วัด คือ ชุมชนเมืองมีกฎหมายรับรองฐานะให้ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทรัพยากรของชุมชนด้วยตนเอง ภายในปี ๒๕๖๕

ประเด็นคำถามที่สำคัญ ได้แก่ ๑. รัฐบาลมีนโยบายในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างไร ๒. รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีหลักเกณฑ์ อย่างไร เนื่องจากมีความเหลื่อมล้ำระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ๓. ความคืบหน้า เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. .... และร่างประมวลกฎหมาย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะสามารถเสนอต่อรัฐสภาได้เมื่อใด เนื่องจากมีประเด็นการควมรวบรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความเห็นแตกต่างกันหากสามารถรวบรวมได้จะเกิดประโยชน์ต่อประชาชน จึงขอทราบนโยบายของกระทรวงมหาดไทยว่าจะสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวให้สำเร็จได้เมื่อใด

๔. ขอทราบว่ารัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้มีการจัดบริการสาธารณสุขให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไร

๕. ความคืบหน้าของกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจ ได้แก่

- ๑) ร่างพระราชบัญญัติกำหนดกรอบและเป้าหมายการจัดบริการสาธารณสุขและการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ....
- ๒) ร่างพระราชบัญญัติรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ....
- ๓) ร่างแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและร่างแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๓)

๖. ขอทราบการจัดสรรงบประมาณให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒ เรื่อง คือ

- ๑) เรื่องการบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด เนื่องจากไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕
- ๒) เรื่องการบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน ว่าปัจจุบันกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะประสานแผนงานโครงการอย่างไร เพื่อให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับงบประมาณเป็นประจำทุกปี

๗. ขอทราบว่าสำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณผ่านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบำรุงรักษาสาธารณสุขประโยชน์ที่ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งปัจจุบันถ่ายโอนแล้วเกิดข่าวดุเดือดโถมเป็นจำนวนมากจะมีแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างไร

๘. หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณทั่วไปและงบอุดหนุนเฉพาะกิจ จะทำอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

๙. ความคืบหน้าในการจัดสรรงบประมาณของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในด้านสังคมกิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ ผลักดันให้มีฐานข้อมูลทางสังคมและคลังความรู้ระดับพื้นที่ และกิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การสร้างกลไกที่เอื้อให้เกิดชุมชนเมืองจัดการตนเอง

๑๐. ขอทราบว่า จะกำหนดให้เทศบาลตำบล และ องค์การบริหารส่วนตำบลประมาณ ๗,๐๐๐ แห่ง เป็นหน่วยรองรับงบประมาณโดยตรงไปยังสำนักงบประมาณดังเช่น กรุงเทพมหานคร เทศบาลนคร เทศบาลเมือง หรือไม่ ขณะนี้ได้มีการเตรียมการอย่างไร เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มี ความเข้าใจเพียงพอในการจัดทำคำขอของงบประมาณด้วยตนเอง

๑๑. ขอทราบว่ากรณีที่ถ่ายโอนภารกิจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วมีปัญหาในการดำเนินการซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีศักยภาพเพียงพอ จะมีวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างไรหรือจะสามารถโอนกลับคืนมายังส่วนราชการเดิมได้หรือไม่

๑๒. เมื่อเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ และสถานการณ์อุทกภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยหลักที่ให้การช่วยเหลือประชาชนและแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้มาก อย่างไรก็ตามในขณะที่รัฐบาลมีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมโดยให้หน่วยราชการใช้รถไฟฟ้า EV แต่ยังคงติดขัดด้วยข้อกฎหมาย จึงขอให้รัฐบาลสนับสนุนการแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีศักยภาพ สามารถนำรถเดิมมาปรับเป็นรถไฟฟ้าได้

จากนั้น ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย รองอธิบดีกรมการปกครอง (นายพิริยะ ฉันทดิลก) ผู้อำนวยการกองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงาน (นางคณิตา ราชภรณ์ชัย) รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน (นายนิติ น้อยผาง) ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน (นางสาวทิพพรรณ ไชยูปถัมภ์) ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (นายวิฑูร เอี่ยมโอภาส) และนักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ กองจัดทำงบประมาณด้านความมั่นคง ๑ สำนักงานงบประมาณ ได้ตอบชี้แจง สรุปได้ดังนี้

แผนขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การบริหารจัดการน้ำ มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป ได้แก่ ๑. การเลือกพื้นที่นำร่องเพื่อดำเนินการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น ๒. การแต่งตั้งคณะทำงานในพื้นที่เพื่อกำหนดแผนงานการปฏิรูป ๓. การจัดการน้ำในชุมชนให้เหมาะสมกับภูมิสังคม อย่างบูรณาการ และ ๔. ถอดรูปแบบความสำเร็จจากการทำงานเพื่อปรับปรุงเชิงนโยบาย แผนการปฏิรูป ด้านสังคม มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป และรูปแบบพิเศษ ได้แก่ เมืองพัทยา และกรุงเทพฯ ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณสูงกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก ส่งผลให้งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการจัดบริการสาธารณะเพื่อดูแลประชาชน โดยได้ดำเนินการ ดังนี้ ๑. คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมเป็นคณะกรรมการ ๒. มีมติเห็นชอบแนวทางการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓. กำหนดแนวทางการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละประเภท จำแนกออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ กรุงเทพฯ กลุ่มที่ ๒ เมืองพัทยา และกลุ่มที่ ๓ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ๔. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ๕. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นมีอิสระในการใช้จ่ายเงิน ดังนี้ ร้อยละ ๓๐ จัดสรรเท่ากัน ร้อยละ ๑๕ จัดสรรตามจำนวนประชากร ร้อยละ ๑๕ จัดสรรตามขนาดพื้นที่ และร้อยละ ๔๐ จัดสรรผูกพันตามรายได้ ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดได้รับการจัดสรรน้อยกว่าปีที่ผ่านมา ให้ได้รับจัดสรรเท่ากับปีที่ผ่านมา เพื่อเป็นการลดความเหลื่อมล้ำในการจัดเก็บรายได้เพื่อการจัดบริการสาธารณะของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ (Big Rock) ผลักดันให้มีฐานข้อมูลทางสังคมและคลังความรู้ระดับพื้นที่เพื่อให้สามารถจัดสวัสดิการและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ๑. การแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม ๒. ระบบข้อมูลกลางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓. ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) และ ๔. คณะกรรมการบูรณาการเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านสวัสดิการของรัฐ กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ ๔ การสร้างกลไกที่เอื้อให้เกิดชุมชนเมืองจัดการตนเอง ได้แก่ เป้าหมายที่ ๑ มีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. .... เป้าหมายที่ ๒ ทบทวนระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกลไกส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน เป้าหมายที่ ๓ มีแนวทางในการจัดตั้งชุมชนและแนวทางปฏิบัติของคณะกรรมการชุมชน

เพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชน และเป็นหมายเหตุที่ ๔ มีกลไกการติดตามผลการจัดตั้งชุมชนและประเมินศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการจัดทำแผนการกระจายอำนาจ ปรับปรุงโครงสร้าง หลักเกณฑ์ และจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดทำกฎหมายกำหนดกรอบการจัดทำบริการสาธารณะ มีการกำหนดแนวทางการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น เพียงพอกับการจัดบริการสาธารณะ มีการกำหนดภาษีที่เป็นฐานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ แนวทางการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ประเภททั่วไปโดยการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการใช้จ่ายเงินวงเงินประมาณ ๕ หมื่นล้าน ประเภททั่วไปแบบวัตถุประสงค์ ได้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอนมีเป้าหมายที่ชัดเจน และ ประเภทเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ซึ่งจะต้องทำตามเงื่อนไข เช่น การก่อสร้างถนน แหล่งน้ำ อาคารเรียน เป็นต้น การถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแผนการกระจายอำนาจ หน่วยงานของรัฐยังคงเป็นหน่วยงานสนับสนุน หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้ให้ร้องขอไปยังส่วนท้องถิ่นอื่นหรือให้ส่วนราชการดำเนินการแทนไปก่อนแต่ทรัพย์สินยังคงเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับโอนภารกิจนั้น หากร้องขอแล้วไม่มีหน่วยงานอื่นเข้ามาดำเนินการให้ร้องขอไปยังคณะกรรมการกระจายอำนาจ กรณีการถ่ายโอนความรับผิดชอบในเรื่องของถนนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากถนนสายรองเปลี่ยนเป็นถนนสายหลักหรือเป็นถนนเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดทำให้ภารกิจไม่เป็นไปตามแผนท้องถิ่นสามารถถ่ายโอนไปยังส่วนราชการเดิมได้ ส่วนภารกิจที่มีเทคนิคเฉพาะ เชื่อมโยงทั้งระบบ มิใช่เป็นไปตามภารกิจเดิมที่กำหนดไว้ สามารถเสนอคณะกรรมการกระจายอำนาจเพื่อคืนให้ส่วนราชการเดิมได้

ที่ประชุมรับทราบความคืบหน้าในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(๔) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว

จำนวน ๓ เรื่อง

๔.๑ รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการผลิตและพัฒนาครู (คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนาครูพิจารณาเสร็จแล้ว)

๔.๒ รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหากรณีนักบินไทยว่างงานและการส่งเสริมเพื่อสร้างโอกาสให้นักบินไทยสามารถไปทำงานต่างประเทศได้ (คณะกรรมการการแรงงานพิจารณาเสร็จแล้ว)

ผลการพิจารณา

เนื่องจากรายงานการพิจารณาศึกษาทั้งสองฉบับดังกล่าว คณะกรรมการการศึกษา
มีความประสงค์ขอลื่อนการพิจารณารายงานไปในการประชุมครั้งถัดไป ทั้งนี้ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบ

**๔.๓ รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายในการปฏิรูปการศึกษา
และแนวทางการนำหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน
(คณะกรรมการการศึกษาพิจารณาเสร็จแล้ว)**

ผลการพิจารณา

ประธานคณะกรรมการการศึกษา (นายตวง อันทะไชย) ได้เสนอรายงานต่อที่ประชุมสรุปได้ว่า การศึกษาเรื่องกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาดังกล่าวดำเนินการศึกษามาตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ โดยคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนั้น เป็นการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนกับปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนใน ๔ ภูมิภาค เพื่อยกร่างเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน ต่อมาในปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ต่อยอดผลการศึกษาที่ผ่านมา ประกอบกับการศึกษาจากงานวิจัย ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนจากการลงพื้นที่ซึ่งได้นำศาสตร์พระราชามาใช้ และสามารถเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมจนสามารถค้นพบกรอบแนวคิดในการนำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการจัดการศึกษาได้ โดยศาสตร์พระราชาเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกัน เป็นศาสตร์แห่งการครองตน และเป็นศาสตร์แห่งการพัฒนา นอกจากนี้ศาสตร์พระราชายังสอดคล้องกับการให้พึ่งพาตนเองและสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ที่หลากหลายอย่าง เช่น การเรียนรู้แบบ Lifelong Learning การเรียนรู้แบบ Active Learning การจัดการเรียนรู้ตามเป้าหมายของ UNESCO การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวมตามรายงาน The Future of Education and Skill Education 2030 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) โดยการถอดบทเรียนในปี ๒๕๖๒-๒๕๖๔ ดำเนินการเพื่อยกระดับจัดทำเป็นหลักสูตรและรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อประยุกต์ใช้ในสถาบันการศึกษาและประชาชนทั่วไป มุ่งเน้นการถอดบทเรียนและประสบการณ์จากสถานศึกษาทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเนื้อหาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้จะต้องแตกต่างกันตามช่วงวัยการศึกษา เช่น ระดับปฐมวัย ต้องมีเนื้อหาสาระจากสิ่งใกล้ตัวจัดการเรียนรู้ลักษณะเรียนปนเล่น เป็นต้น ทั้งนี้ คณะกรรมการมีข้อเสนอแนะว่า ๑) ฝ่ายบริหารควรใช้นโยบายในการปฏิรูปการศึกษาและแนวทางการนำหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน โดยการส่งเสริม สร้างแรงจูงใจ และสนับสนุนด้านงบประมาณ ๒) ควรใช้นโยบายดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในระดับสถานศึกษาในรูปแบบที่เป็นบูรณาการหรือกิจกรรมหรือโครงการการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา เช่น โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันที่ครบวงจร โครงการเกษตรชุมชนสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชนร่วมกันทำ เป็นต้น ๓) กิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเป็นรูปแบบ Active Learning คือ ผู้เรียนคิดเอง ลงมือปฏิบัติเอง และแก้ไขปัญหาเอง และ ๔) กิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเป็น Lab Learning ของผู้เรียน ครอบครัวยุคนหรือสังคม โดยสถานศึกษาเป็นผู้ประสานธนาคารหรือแหล่งทุนในพื้นที่ให้การสนับสนุน

ภายหลังที่คณะกรรมการธิการได้เสนอรายงานต่อที่ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุมได้อนุญาตให้สมาชิกวุฒิสภาอภิปรายแสดงความคิดเห็น สรุปได้ว่า หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาก็เป็นหลักสูตรที่มีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในทุกช่วงวัย เพราะเป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการหลักสูตรดังกล่าว รวมทั้งการใช้สื่อสังคมออนไลน์และสื่อดิจิทัลในอนาคต ตลอดจนควรเพิ่มวิธีคิดหรือแนวทางในการดำเนินการในโครงการตามพระราชดำรินหลาย ๆ โครงการ ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้และเข้าใจในศาสตร์พระราชามากขึ้น

จากนั้น ประธานคณะกรรมการธิการการศึกษา (นายตวง อันทะไชย) ได้ตอบชี้แจงว่า จากการศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียนที่เป็นเยาวชนในพื้นที่ พบว่า ผู้เรียนได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินโครงการ และมีการนำสื่อสังคมออนไลน์และสื่อดิจิทัลมาใช้ ซึ่งจะสามารถพัฒนาไปได้อีกในอนาคต ส่วนกรณีการเพิ่มวิธีคิดหรือแนวทางกว่าจะเป็นโครงการตามพระราชดำรินั้น เป็นข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับทราบถึงเรื่องราว อุปสรรค และปัญหาในการดำเนินโครงการได้อย่างเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ และมีมติให้ส่งรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีต่อไป

(๕) เรื่องที่ค้างพิจารณา

(ไม่มี)

(๖) เรื่องที่เสนอใหม่

(ไม่มี)

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๕๐ นาฬิกา

สำนักการประชุม
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา